

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายมีพลังและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม จึงกำหนดให้มีการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาของไทยให้มีเอกภาพในเชิงนโยบายและหลากหลายในทางปฏิบัติ โดยให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังสถานศึกษาในเขตพื้นที่โดยตรงซึ่งการกระจายอำนาจดังกล่าวทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัวและมีอิสระในการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management) เป็นการสร้างรากฐานและสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 ก : 6 - 7) การกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษามากขึ้นส่งผลให้บทบาทหน้าที่ ภารกิจและความรับผิดชอบของสถานศึกษาเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการเป็นผู้นำหรือเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการบริหารจัดการจะต้องครอบคลุมขอบข่ายงานทั้ง 4 งาน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์สูงสุด การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ควรใช้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหาร โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องต้องร่วมกันศึกษาแนวทาง จัดระบบและวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและบริบทของโรงเรียน

การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและตามศักยภาพ ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการปฏิรูปการศึกษาที่พระราชบัญญัติกำหนดให้เกิดขึ้นในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการปฏิบัติต่อตัวผู้เรียนของสถาบันการศึกษา (สุรชัย ทินกระโทก, 2549 : 99)

ปัจจุบันองค์กรของรัฐและเอกชนได้ให้การยอมรับและนำการทำงานเป็นทีมมาใช้ โดยเน้นให้มีการสร้างทีมงานให้แข็งแกร่ง ให้นุคลากรทุกคนเห็นความสำคัญของกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นทีมซึ่งจะส่งผลให้การทำงานนั้น บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่องค์กรจะพัฒนาและก้าวไปข้างหน้าได้ที่สำคัญก็คือความร่วมมือของคนในองค์กรนั้น ว่าจะมีการประสานความร่วมมือกันมากน้อยเพียงใด ความสำเร็จในการทำงานนั้นไม่ได้เกิดจากสมาชิกคนใดคนหนึ่งในองค์กรตามลำพัง แต่เกิดจากผลของความร่วมมือ รวมถึงการประสานงานของทุกคนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สังคมไทยในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญ และให้ความสนใจกับการทำงานเป็นทีม เพราะได้เล็งเห็นความสำคัญของความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่หลากหลายในการทำงาน ซึ่งจะช่วยให้ทีมงานมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากกว่าการแก้ปัญหา หรือการดำเนินงานแบบเดิมที่ต่างคนต่างทำงานของตน

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์และคณะ (2545 : 18) กล่าวถึงทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษาของตนเองไปในทิศทางเดียวกันกับ โรงเรียนที่อยู่ในสังกัดของกระทรวงศึกษาธิการ จะแตกต่างด้านการบริหารงานในการจัดการศึกษาที่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง และมีการติดต่อสื่อสารกันอย่างสะดวกและง่ายด้วยเหตุที่เป็นหน่วยงานปกครองตนเอง และดำเนินการจัดการศึกษาเฉพาะส่วนที่โรงเรียนการกุศล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในความรับผิดชอบจะเป็นผู้ดำเนินการและบริหารงาน ที่ต้องรับผิดชอบและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา ทีมและการทำงานเป็นทีม ซึ่งกลุ่มบุคคลที่ทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์หรือมีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างสมาชิกในทีมงาน ช่วยกันทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและผู้ร่วมทีมต่างมีความพอใจในการทำงานนั้น ซึ่งมีองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญของทีมงาน คือ ต้องประกอบไปด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน พึ่งพากันในการปฏิบัติงาน ทุกคนเป็นสมาชิกของทีมงาน มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน มีความเต็มใจที่จะทำงานร่วมกันให้สำเร็จมีความผลิตผลิตินที่จะทำงานและผลิตงานคุณภาพสูง พร้อมทั้งเผชิญปัญหาาร่วมกันภายใต้วัตถุประสงค์เดียวกัน มีการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีการวางแผน และการประเมินผล จากรายงานผลการจัดการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2553 (โรงเรียนวัดการกุศลบ้านก่อ. 2553 : 79) พบว่า การบริหารจัดการงานด้านการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนการกุศล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนขาดประสิทธิภาพมาก จึงประเด็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนา โดยใช้ระบบการทำงานเป็นทีม รวมทั้งความร่วมมือและร่วมใจกันจากหลายฝ่ายเพื่อหาวิธีการพัฒนางานในโรงเรียนให้การดำเนินงานลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยซึ่งรับผิดชอบงานได้เล็งเห็นว่าการบริหารจัดการการเรียนการสอน เพื่อให้มีประสิทธิภาพนั้น ควรจะต้องมีการร่วมมือจากหลายฝ่ายในโรงเรียน โดยมีการร่วมปรึกษาหารือ ร่วมคิดวิเคราะห์งานที่ได้รับมอบหมายและร่วมสรุปงานหลังจากการดำเนินงานใด ๆ แล้ว เพื่อเป็นข้อมูลในการร่วมงานครั้งต่อไป จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนการกุศล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนและผลการศึกษาดังกล่าวสามารถที่จะเป็นข้อมูลหรือข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหารหรือผู้สนใจ เพื่อที่จะได้นำไปประยุกต์ พัฒนาการทำงานเป็นทีมได้เป็นอย่างดีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการทำงานเป็นทีมของครู โรงเรียนการกุศล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
2. เพื่อศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครู โรงเรียนการกุศล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
3. เพื่อเป็นแนวทางหรือวิธีการทำงานเป็นทีมของครู โรงเรียนการกุศล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

คำถามการวิจัย

1. สภาพการทำงานเป็นทีมของครู โรงเรียนการกุศล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เป็นอย่างไร
2. ระดับการทำงานเป็นทีมของครู โรงเรียนการกุศล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน อยู่ในระดับใด
3. แนวทางหรือวิธีการทำงานเป็นทีมของครู โรงเรียนการกุศล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนให้มีประสิทธิภาพ อย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาของกรวิจัยครั้งนี้ ใช้กรอบการทำงานเป็นทีมของครู โรงเรียนการกุศล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการตั้งเคราะห์

แนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการหลาย ๆ ท่านที่กล่าวถึงการทำงานเป็นทีม (ตาราง 2 : 73 -75) ซึ่งประกอบด้วย

1.1 วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน หมายถึง เป้าหมายซึ่งต้องการให้กิจกรรมบรรลุ เป้าหมายระยะสั้นที่มีลักษณะเจาะจง ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้

1.2 มีเป้าหมายการทำงานร่วมกัน หมายถึง การกำหนดสิ่งที่ต้องการในอนาคต ซึ่งองค์การจะต้องพยายามให้เกิดขึ้น กำหนดภารกิจในรูปของผลลัพธ์สำคัญ ที่ต้องการมีความเฉพาะเจาะจงน้อยกว่าวัตถุประสงค์

1.3 เสถียรเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อแบ่งปัน ให้แก่กัน ไม่มีจิตใจคับแคบ ไม่เห็นแก่ตัว มุ่งผลการทำงานของประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

1.4 การประสานงานร่วมกัน หมายถึง การที่บุคคลหรือหน่วยงานในองค์การ ทำงานร่วมกับบุคคลหรือหน่วยงานอื่นเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันมีลักษณะเป็น กระบวนการที่ต้องกระทำต่อเนื่อง สอดคล้องกันไปเพื่อให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 มีความรับผิดชอบร่วมกัน หมายถึง ภาระหรือพันธะผูกพันในการจะ ปฏิบัติหน้าที่การงานของผู้ร่วมงานให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์การ

2. ประชากร

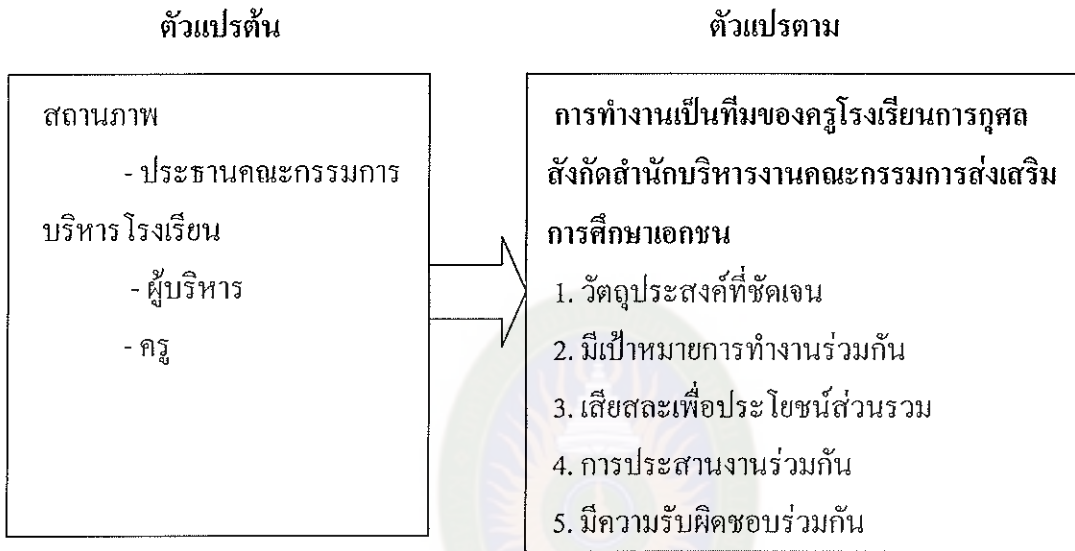
ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ใช้ประชากรทั้งหมดในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับ	โรงเรียน	ประชากร			
		คณะกรรมการ บริหารโรงเรียน	ผู้บริหาร	ครู	รวม
1	การกุศลวัดบ้านก่อ	1	5	47	53
2	การกุศลวัดบ้านยางเครือ	1	4	23	28
3	การกุศลวัดกลาง	1	5	24	30
4	มัธยมวัดธาตุ(รัตนวิมลอนุสรณ์)	1	5	25	31
5	การกุศลวัดหนองนกเอี้ยง	1	4	26	31
6	การกุศลวัดศรีทองนพคุณ	1	4	25	30
รวม		6	27	170	203

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีการทำงานเป็นทีมของงานวิจัย จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร แนวคิดนักทฤษฎี จึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังนี้ (ตารางที่ 2 :75-80)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำนิยามศัพท์ ดังนี้

1.การทำงานเป็นทีม หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์หรือมีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างสมาชิกในทีมงาน ช่วยกันทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและผู้ร่วมทีมต่างมีความพอใจในการทำงานนั้น ซึ่งมีองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญของทีมงาน ต้องประกอบไปด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันมีความเต็มใจที่จะทำงานร่วมกันให้สำเร็จ มีความพลัดเปลี่ยนที่จะทำงานและผลิตงานคุณภาพสูงพร้อมที่จะเผชิญปัญหาาร่วมกันภายใต้วัตถุประสงค์เดียวกัน มีการติดต่อสื่อสารกัน มีการวางแผน และการประเมินผล

1.1 วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน หมายถึง เป้าหมายซึ่งต้องการให้กิจกรรมบรรลุเป้าหมายระยะสั้นที่มีลักษณะเจาะจง ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้ ซึ่งประกอบด้วย

1.1.1 คนทำงานเพื่อวัตถุประสงค์เดียวกัน

1.1.2 รู้และเข้าใจวัตถุประสงค์ของงาน

1.1.3 มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของงาน

1.1.4 มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุ
วัตถุประสงค์

1.2 มีเป้าหมายการทำงานร่วมกัน หมายถึง การกำหนดสิ่งที่ต้องการใน
อนาคตซึ่งองค์การจะต้องพยายามให้เกิดขึ้น กำหนดภารกิจในรูปของผลลัพธ์สำคัญ ที่ต้องการ
มีความเฉพาะเจาะจงน้อยกว่าวัตถุประสงค์ ซึ่งประกอบด้วย

1.2.1 ช่วยกันขับเคลื่อนเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน

1.2.2 รู้และมีเป้าหมายของตนเอง และสอดคล้องกับเป้าหมายของงาน

1.2.3 เข้าใจแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของงาน

1.2.4 มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของงาน

1.3 เสียดสีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อแบ่งปัน
ให้แก่กัน ไม่มีจิตใจคับแคบ ไม่เห็นแก่ตัว มุ่งผลการทำงานของประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ
ซึ่งประกอบด้วย

1.3.1 การละเว้นในการทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ส่วนตัว

1.3.2 การขอความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานในสิ่งที่เขาพอจะให้ได้

1.3.3 การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยไม่จำเป็นต้องรอให้อ่อยปาก

1.3.4 ทุกคนอุทิศตน เวลาเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม

1.4 การประสานงานร่วมกัน หมายถึง การที่บุคคลหรือหน่วยงานในองค์การ
ทำงานร่วมกับบุคคลหรือหน่วยงานอื่นเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันมีลักษณะเป็น
กระบวนการที่ต้องกระทำต่อเนื่อง สอดคล้องกันไปเพื่อให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง
ประกอบด้วย

1.4.1 รู้สึกดีใจที่ได้พบและแลกเปลี่ยนแนวความคิดกับเพื่อนร่วมงาน

ในที่ทำงาน

1.4.2 รู้สึกพอใจที่เข้ากับเพื่อนร่วมงานได้เป็นอย่างดี

1.4.3 มีความไว้วางใจและเปิดหนึ่งเผยในชั้น จึงมีการติดต่อสื่อสาร

กัน โดยทั่วถึง

1.4.4 เมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรคมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1.4.5 ทุกคนรู้ว่า ใครต้องทำอะไร ที่ไหนและเมื่อไหร่

1.5 มีความรับผิดชอบร่วมกัน หมายถึง ภาวะหรือพันธะผูกพันในการจะปฏิบัติหน้าที่การงานของผู้ร่วมงานให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์การซึ่งประกอบด้วย

- 1.5.1 ทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ไขวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น
- 1.5.2 ทุกคนเต็มใจรับมือกับวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น
- 1.5.3 ยินดีต่อความสำเร็จและเห็นในในความปราชัยของผู้อื่น
- 1.5.4 การยอมรับผลแห่งความสำเร็จและล้มเหลวร่วมกัน
- 1.5.5 เข้าใจและรับผิดชอบงานร่วมกัน

2. ประธานคณะกรรมการบริหาร โรงเรียน หมายถึง บุคคลผู้ที่ได้รับคัดเลือกเข้ามาร่วมบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนการกุศล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดร้อยเอ็ด

3. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้รับใบอนุญาต ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ โรงเรียนการกุศลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดร้อยเอ็ด

4. ครู หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนอยู่ในโรงเรียนการกุศล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดร้อยเอ็ด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถนำผลการวิจัย ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาด้านการทำงานเป็นทีม
2. เป็นข้อเสนอแนะและแนวทางในการทำงานเป็นทีม แก่ ผู้บริหาร คณะครู ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง สามารถนำไปประยุกต์และปรับใช้ในการทำงานเป็นทีมได้อย่างมีคุณภาพ
3. เป็นสารสนเทศ เพื่อการพัฒนานโยบายด้านการทำงานเป็นทีมของหน่วยงานหรือองค์กร